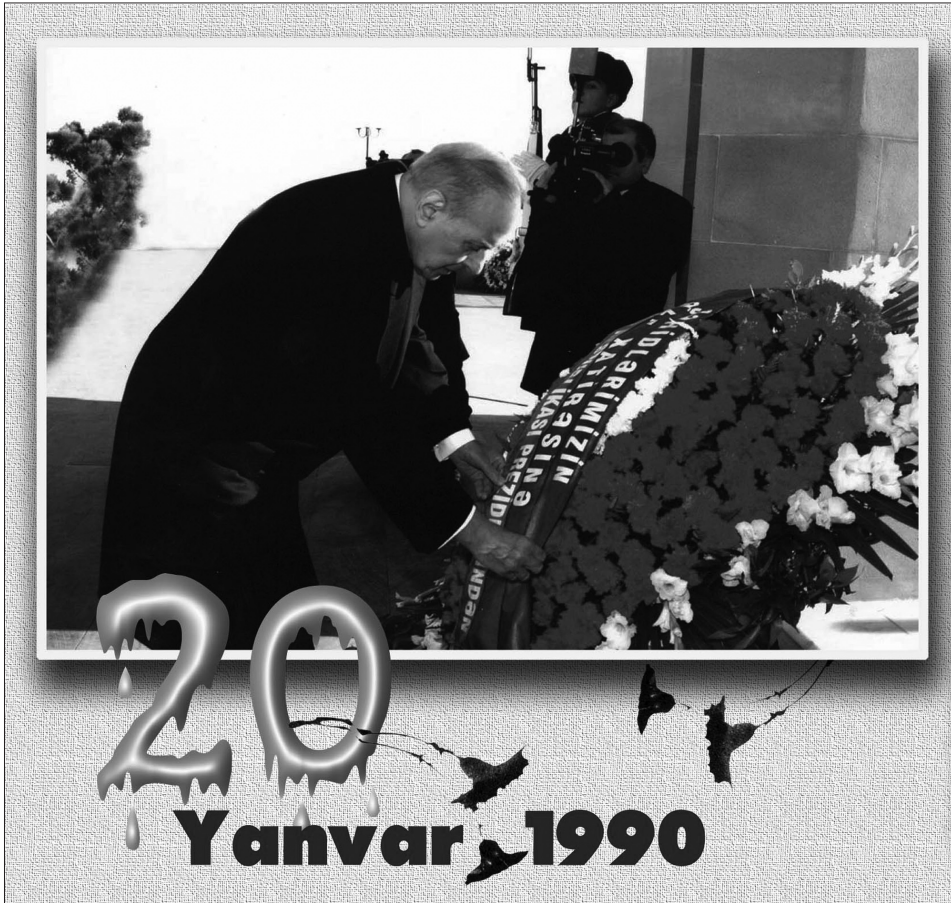

Qəhrəmanlıq tariximizin 20 Yanvar səhifəsi

1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş dəhşətli cinayətdən 26 il ötməsinə baxmayaraq o dəhşətli faciə bir an olsun belə, unudulmamışdır. Vətənimizin istiqlaliyyəti, azadlığı, müstəqilliyi uğrunda canlarından keçmiş mərd oğul və qızlarımızın - şəhidlərimizin uyduqları Şəhidlər xiyabanı hər bir azərbaycanlı üçün əsl ziyarət-gaha çevrilmişdir. 1990-cı ilin 20 Yanvarında ötən illəri bir qayda olaraq yalnız kədər, hüzn, matəm kimi qeyd etmişik, şəhidlərimizin ruhunu ağrı və sızıltı ilə anmışıq. Amma bir şeyi unutmamalıyıq ki, 20 Yanvar Azərbaycan xalqının tarixində, sadəcə, ağrı və acı ilə xatırlanacaq gün deyil. 20 Yanvar xalqımızın həm də şərəf günüdür. Unutmamalıyıq ki, həmin gün küçələri boyamış al şəhid qanları bir anlamda milli məfkurəmizin oyanan günəşinin qırmızı şəfəqini simvolizə edirdi. Xalqımızın həmin gün üstünə şığıyan dəhşətli kabusu, sovet hərbiyyəsinin qorxunc qaragüruhuna qarşı sinəsini verməyi və deməli, özünün mənliliyini və məntiliyini nümayiş etdirməyi bacardı. Məhz həmin hadisələr bilavasitə nümayiş etdirdi ki, Azərbaycan xalqı özgürlük mübarizəsinə qalxmaq, pozulmuş hüquqlarının, suverenliyinin bərpa olunması uğrunda savaşımaq əzminə sahibdir.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusunun hərbi hissələri və zirehli texnikası Bakı və Sumqayıt şəhərlərinə, habelə ölkəmizin bir çox şəhər və rayonlarına yeridildi. Erməni əsilli zabit və əsgərlər də bu əməliyyatlara cəlb edilmişdi. Hərbi gəmilərdən çıxarılan desant qrupları da şəhər üzərinə hücumu keçmiş, ağır hərbi texni-

ka dinc əhalinin qurduğu barrikadaları asanlıqla dağıtmışdı. Nəticədə beynəlxalq hüquq normaları, keçmiş SSRİ-nin və Azərbaycan SSR-in konstitusiyalarının müvafiq müddəaları kobudcasına pozulmuş, öz torpaqlarının, milli mənliliyinin müdafiəsinə qalxmış çoxmillətli xalqımıza vəhşicəsinə divan tutulmuşdu.

Hadisələrin ertəsi günü Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinə gələrək Bakıya hərbi müdaxiləni respublikanın suverenliyinə qarşı terror kimi qiymətləndirən ulu öndər Heydər Əliyev belə ağır məqamda xalqla birlikdə olduğunu bildirdi, qanlı faciələri pislədi, günahsız, silahsız adamların axıdılan qanlarını insanlığa qarşı törədilmiş xəyanət adlandırdı. Azərbaycan xalqı ilə birliyi əks etdirən teleqram göndərildi. Təbii ki, o vaxt xalqın ulu öndər Heydər Əliyevə olan etimad və inamından qorxuya düşən Azərbaycan hakimiyyətində olan rəhbərliyi bu teleqram barədə xalqı məlumatlandırmadı. Yanvar hadisələrinə siyasi qiymət verilmədi, qırğınların törədilməsinin səbəbkarlarının, günahkarlarının adları belə xalqa açıqlanmadı. Xəyanətin davamı olan, hadisələrə siyasi qiymət verilməsi üçün yanvar ayının 22 -nə təyin edilən respublika Ali Sovetinin sessiyası belə təxirə salındı.

Təəssüf ki, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonrakı ilk illərdə başı hakimiyyət uğrunda mübarizəyə qarışmış respublika rəhbərləri 20 Yanvar qırğınına siyasi-hüquqi qiymət verilməsi və cinayətkarların müəyyən edilməsi istiqamətində heç bir iş aparmadılar. İlk dəfə ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisində 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verildi.

Ümummilli Liderimizin təşəbbüsü və söyi nəticəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin 1990-cı il 21 noyabr tarixli sessiyasında "1990-cı ilin yanvar ayında Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında" qərar qəbul olundu. Bu qərar- da 20 Yanvar hadisələrinə siyasi

qiymət verildi, törədilən qırğının təşkilatçılarının məsuliyyətə cəlb olunması tələb edildi. Qərar da 20 Yanvar gününün hər il Naxçıvan Muxtar Respublikasında "Milli Matəm Günü" kimi qeyd olunması da öz əksini tapdı.

1992-ci il yanvarın 13-də "1990-cı ilin yanvar ayında Bakı faciəsi ilə əlaqədar Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Rəyasət Heyətinin bəyanatı" qəbul olundu, Ulu Öndərimizin Azərbaycanca yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra isə 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində hüquqi-siyasi qiymət verildi. Təsədüfi deyil ki, 1994-cü il mart ayının 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etdi. Sənəddə 20 Yanvar faciəsi qabaqcadan şüurlu surətdə planlaşdırılmış və vəhşicəsinə həyata keçirilmiş cinayət aktı kimi qiymətləndirildi. Qeyd olundu ki, Bakıya qoşun yeridilməsində məqsəd xalq hərəkatına zərbə vurmaq, istiqlaliyyət uğrunda

mübarizə aparan qüvvələri məhv etmək olub.

Beləliklə, ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında 20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymət verilməsi milli dövlətçiliyimizin bərpası istiqamətində də mühüm rol oynadı. Həmin gün tariximizə faciə kimi daxil olsa da, Ulu Öndərimizin sözləri ilə desək, həm də xalqımızın həyatında dönüş mərhələsi, dönüş nöqtəsi oldu. Ulu öndər Heydər Əliyevin müdrik siyasəti nəticəsində 20 Yanvar ölkəmizdə Ümumxalq Hüzn Günü elan edildi. Məhz Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə Şəhidlər xiyabanında "Əbədi məşəl" möhtəşəm abidə kompleksi ucaldıldı.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin yolunu uğurla davam etdirən Prezident cənab İlham Əliyev şəhidlərin xatirəsinin uca tutulmasına, şəhid ailələrinin sosial məsələlərinin həllinə xüsusi diqqət göstərir. Dövlətimizin başçısının "20 Yanvar şəhidinin ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi haqqında" 19 yanvar 2006-cı il tarixli Fərmanı bu baxımdan müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş şəhidlərin xatirəsinin dövlət səviyyəsində böyük ehtiramla yad edilməsi üçün müvafiq qərarlar qəbul edib. Məhz dövlətimizin başçısının təşəbbüsü ilə Şəhidlər xiyabanında əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılıb, Bakının "20 Yanvar" dairəsində Qanlı Yanvar şəhidlərinin xatirəsinə memorial abidə kompleksi ucaldılıb.

✍ Məsumə Babayeva,
"iki sahil"